

MELDCODE KINDERMISHANDELING EN HUISELIJK GEWELD

Doelstelling

In deze meldcode wordt de werkwijze/ het stappenplan beschreven als professionals vermoedens hebben van mishandeling. De meldcode is een hulpmiddel om mishandeling en huiselijk geweld tegen te gaan.

Aanleiding

Op 1 juli 2013 is de Wet Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden. De wet stelt het gebruik van een meldcode verplicht voor professionals bij (mogelijke) signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Aanleiding voor deze verplichte meldcode is de ernst van de problematiek rondom kindermishandeling. Dit is een groot en aansprekend maatschappelijk probleem. De omvang van kindermishandeling bedraagt jaarlijks naar schatting minstens 100.000 kinderen. In veertig tot vijftig gevallen daarvan is sprake van een dodelijke afloop. De gevolgen van kindermishandeling zijn groot. Mishandelde kinderen lopen vaak ernstige schade op in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Deze meldcode is een stappenplan dat professionals kunnen gebruiken als ze vermoedens van mishandeling hebben. De meldcode moet een veelgebruikt hulpmiddel worden om mishandeling en huiselijk geweld te voorkomen en tegen te gaan. Organisaties en professionals in zeven sectoren (waaronder het onderwijs) moeten een meldcode hebben én het gebruik ervan stimuleren. De overheid heeft een Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ontwikkeld. De meldcode heeft tot doel beroepskrachten te ondersteunen in het omgaan met signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld en het realiseren van een professionele, adequate en efficiënte werkwijze bij vermoedens hiervan. Veel beroepskrachten voelen zich onzeker en onvoldoende toegerust met betrekking tot het juist signaleren en het bespreekbaar maken van vermoedens van kindermishandeling. De meldcode kan hier verbetering in brengen.

Hierbij dient vermeld te worden dat de meldcode niet gezien moet worden als een meldplicht. Een meldplicht heeft als doel dat er moet worden gemeld en bij niet melden staat daar een sanctie op. De hulpverlening drijft hoofdzakelijk op de menselijke inschatting van beroepskrachten in het oplossen van problemen, die per geval verschilt. Niet het protocol moet centraal staan, maar goede hulpverlening. De meldcode fungeert als een handvat dat gebruikt kan worden bij vermoedens van kindermishandeling, waardoor dit eerder onderkend en op een correcte manier aangepakt kan worden.

Onderliggend document omvat de meldcode Kindermishandeling/huiselijk geweld voor Onderwijsgroep Buitengewoon. Deze meldcode is gebaseerd op het basismodel dat ontwikkeld is door de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Veiligheid en Justitie. Met het opstellen van deze meldcode wordt voldaan aan de wettelijke verplichting. De onderwijsinspectie zal op termijn gaan controleren of de onderwijsinstellingen beschikken over de meldcode kindermishandeling/huiselijk geweld. Het is aldus van belang dat dit document vastgesteld wordt.

Meer informatie:

- Basisdocument 'Het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'.
- Het Afwegingskader in de verbeterde Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor het onderwijs en leerplicht/RMC

Begripsomschrijving

In de onderliggende meldcode komt een aantal termen naar voren. Onderstaand worden deze verduidelijkt:

Kindermishandeling

Kindermishandeling is een verzamelterm voor alle vormen van geweldpleging of verwaarlozing op fysiek, psychisch en seksueel gebied, door toedoen of nalaten van personen met wie het kind in een afhankelijkheidsrelatie staat en waardoor schade voor het kind ontstaat of in de toekomst zou kunnen ontstaan. Met 'personen' worden in deze definitie de biologische, stief-, adoptie- en pleegouders bedoeld, maar ook andere volwassenen waarvan het kind afhankelijk is, bijvoorbeeld leerkrachten of sporttrainers. Vormen van kindermishandeling zijn lichamelijk geweld, psychisch geweld, lichamelijke en affectieve verwaarlozing, getuige zijn van huiselijk geweld, seksueel misbruik en Münchhausen-by-proxy.

Huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat in de privésfeer plaatsvindt, gepleegd door partners, ouders, kinderen, andere familieleden en/of huisvrienden. Vormen van huiselijk geweld die onderscheiden worden, zijn (ex)partnergeweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling, eer gerelateerd geweld, genitale verminking en mensenhandel.

Veilig Thuis

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is per 1 januari 2015 opgegaan in een nieuwe organisatie 'Veilig Thuis' : advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. 'Veilig Thuis' kan om advies worden gevraagd in geval van vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld bij kinderen tot 18 jaar. Veilig Thuis kan op basis van anonieme gegevens geconsulteerd worden, waarna ondersteuning en begeleiding plaats kan vinden. Veilig Thuis Noord- en Midden-Limburg is bereikbaar via 088 – 00729 75. Landelijk is 'Veilig Thuis' bereikbaar via 0800 – 2000 (dag en nacht, ook in het weekend). De uitvoering van Veilig Thuis wordt vanaf 1 juli 2015 volledig onder verantwoordelijkheid van Bureau jeugdzorg gebracht. Sinds januari 2015 valt het Steunpunt Huiselijk Geweld ook onder Veilig Thuis. Dit is bedoeld om advies te vragen wanneer het een kind boven de 18 jaar betreft en wanneer de school vermoedens heeft van andere vormen van huiselijk geweld.

Melding van kindermishandeling

Een melding van kindermishandeling moet worden gedaan bij Veilig Thuis. (tel: 088 – 0072975)

Contactpersoon inzake kindermishandeling en huiselijk geweld

De contactpersoon (dit kunnen er meerdere binnen 1 school zijn) is de vraagbaak en het aanspreekpunt voor iedere medewerker van de betreffende school. De contactpersoon heeft expertise en kennis op het gebied van kindermishandeling en huiselijk geweld, gesprekstechnieken, wet- en regelgeving die te maken heeft met kindermishandeling en huiselijk geweld en de sociale

kaart van de regio. Daarnaast weet de contactpersoon ondersteuning te bieden aan de aanpak bij een bestaand vermoeden. De aanstelling van een contactpersoon zorgt ervoor dat medewerkers bij iemand binnen de organisatie terecht kunnen met vragen over hoe om te gaan met kindermishandeling en met de meldcode. De functie van de contactpersoon verschilt per school, denk aan IB-ers, mentorbegeleider, vertrouwenspersoon.

Bij een vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld dient altijd één van de contactpersonen betrokken te worden. Wanneer het inschakelen van de contactpersoon plaatsvindt, is terug te vinden in de volgende paragraaf (het stappenplan).

Commissie van begeleiding (CvB)

De commissie van begeleiding heeft de taak om met het team er voor te zorgen dat iedere leerling optimaal gebruik kan maken van de leerstof op school en zich maximaal kan ontwikkelen. De samenstelling van de CvB verschilt per school, denk o.a. aan schoolleider, IB-ers, gedragswetenschappers, mentorbegeleiders.

Het stappenplan

Bij dit stappenplan zijn de recente toevoegingen aan de meldcode op basis van ervaringen van hulpverleners toegevoegd.

Stap 1: In kaart brengen van signalen.

Indien de leerkracht/mentor vermoedens heeft van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, legt hij deze schriftelijk en zo objectief mogelijk vast. Er moet hierbij een goed onderscheid worden gemaakt tussen concrete feiten en aanwijzingen/gevoelens. In geval van veronderstellingen, hypothesen of interpretaties moeten deze uitdrukkelijk vermeld worden. Goede dossiervoering is gedurende het hele proces van groot belang. Wanneer er zorgen zijn omtrent leerlingen zullen in eerste instantie de leerkrachten in actie komen.

De verplichte kindcheck is toegevoegd aan de meldcode. Dit betekent dat professionals bij bepaalde cliënten moeten controleren of er kinderen in het gezin zijn. En of zij met zekerheid kunnen vaststellen dat deze kinderen veilig zijn. Zo niet, dan worden de stappen van de meldcode doorlopen. Professionals doen de kindcheck wanneer de situatie of conditie van een cliënt risico's oplevert voor het kind. Bijvoorbeeld bij een psychische stoornis, verslaving of bij cliënten die te maken hebben met huiselijk geweld.

Stap 2: Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding¹.

De leerkracht/mentor zal de vermoedens met contactpersoon bespreken. Als de verzamelde informatie het vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld ondersteunt, is intern overleg noodzakelijk. Dit intern overleg vindt plaats met de schoolleider en/of commissie van begeleiding.

Indien noodzakelijk geacht, kan Veilig Thuis geraadpleegd worden om advies in te winnen. Een deskundige op gebied van letselduiding (een forensisch arts of verpleegkundige) kan bijvoorbeeld beoordelen of er sprake is van opzettelijk toegebracht letsel. Zo kan mishandeling worden aangetoond, maar ook uitgesloten.

Aan het einde van deze stap, wordt een eerste afweging gemaakt van de vermoedens en wordt duidelijk of de vermoedens:

- ❖ onterecht blijken: er is niets aan de hand en het onderzoek krijgt geen vervolg;
- ❖ bevestigd worden: de vermoedens lijken terecht en er worden vervolgstappen genomen;
- ❖ onduidelijk blijven: de vermoedens kunnen niet bevestigd of ontkracht worden en er worden vervolgstappen genomen;

Bij deze stap worden per casus afspraken gemaakt over het te volgen tijdpad.

Indien er vervolgstappen ondernomen moeten worden komt de regievorming bij iemand van de commissie van begeleiding te liggen.

Stap 3: Gesprek met de leerling en/of ouder(s).

Na de overleggen en eventueel het adviesgesprek met Veilig Thuis volgt een gesprek met de leerling en/of met de ouder(s), afhankelijk van de situatie gezamenlijk of juist apart. Het is aan te bevelen dit gesprek met twee personen te doen. Per situatie wordt bekeken wie het beste namens de school deel kunnen nemen aan dit gesprek.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren over de signalen, te vragen naar de thuissituatie en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, zijn zorgen te verduidelijken, te ontkrachten of te bekrachtigen.

Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, en zijn de volgende stappen niet meer nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek echter niet weggenomen, dan worden de volgende stappen gezet.

Stap 4: Wegen van de kindermishandeling/huiselijk geweld.

In stap 4 komt het er op neer dat de commissie van begeleiding de signalen, het ingewonnen advies bij de collega's en de informatie uit het gesprek met de leerling en/of ouder(s) opnieuw multidisciplinair bespreekt. Denk hierbij aan een ZAT, een intern zorgoverleg. De aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld wordt dan afgewogen.

Vijf afwegingsvragen

Meldnorm 1	1	<i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i>
		Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.
Meldnorm 2	2	<i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i>
		Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.
Meldnorm 3	3	<i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i>

	Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.
4	<i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.
5	<i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Stap 5.1: Beslissen: is melden noodzakelijk?¹

Na de weging van stap 4 besluit de commissie van begeleiding of melden noodzakelijk is.

Melden is noodzakelijk als er sprake is van:

- acute onveiligheid
- structurele onveiligheid
- disclosure.

Stap 5.2: Beslissen: is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

Hulp verlenen is mogelijk als:

- De commissie van begeleiding van mening is dat zij de leerling voldoende kan beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling. Zij biedt dan de hulp of organiseert de hulp die daarvoor nodig is.
- De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.
- De hulp leidt tot duurzame veiligheid.

De commissie van begeleiding volgt de effecten van de geboden hulp en doet alsnog een melding als

¹ * Acute onveiligheid betekent dat de leerling in direct fysiek gevaar verkeert; er is directe bescherming nodig omdat diens veiligheid niet gegarandeerd kan worden. Dit kan fysiek of seksueel geweld zijn

*Structurele onveiligheid betekent als in een gezin of huishouden sprake is van herhalende of voortdurende onveilige gebeurtenissen en situaties.

* Disclosure is als een leerling uit zichzelf bij een leerkracht meld om hulp te vragen bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld

Geactualiseerd n.a.v. aanscherping de Meldcode per 1.1.2019

Versie: 2.1

Datum: 27 februari 2023

het geweld niet blijkt te stoppen of opnieuw oplaait.

Veilig Thuis besluit dan in een multidisciplinair overleg (binnen vijf werkdagen) tot het al dan niet accepteren van de melding. Als uit de informatie duidelijk (een vermoeden van) kindermishandeling of bedreigd opgroeien naar voren komt, komt Veilig Thuis in actie. De verantwoordelijkheid komt nu bij Veilig Thuis te liggen. Wanneer Veilig Thuis onderzoek heeft gedaan kunnen de volgende uitkomsten naar voren komen:

- ❖ geen kindermishandeling: afsluiten van het dossier;
- ❖ kindermishandeling niet bevestigd: Verzoek aan de school om alert te blijven. Veilig Thuis/ BJZ voert hierbij de regie;
- ❖ wel kindermishandeling: Vrijwillige hulpverlening op gang brengen of Raad voor de Kinderbescherming inschakelen.

Vanuit BJZ dient na het onderzoek een goede terugkoppeling te zijn richting de scholen.

Stap 6: Nazorg/evaluatie

Het doen van een melding is geen eindpunt; de betrokkenheid van de leerkracht/mentor bij de leerling houdt na de melding niet op. Van hem wordt verwacht dat hij de leerling blijft ondersteunen en volgen.

1. Implementatie

Alle medewerkers van de scholen van Onderwijsgroep Buitengewoon en Advies en Begeleiding dienen op de hoogte te zijn van deze meldcode kindermishandeling/huiselijk geweld. Zij moeten weten hoe te handelen bij vermoedens van kindermishandeling/huiselijk geweld. Er is een schematisch overzicht ontwikkeld dat in 1 oogopslag weergeeft welke stappen de medewerkers dienen te doorlopen. Dit document dient als leidraad voor alle medewerkers, en kan gezien worden als een samenvatting van onderliggende meldcode. Zie bijlage voor dit document.

Het is van belang dat iedere school een aandachtsfunctionaris Kindermishandeling benoemt. Bij deze functionaris kunnen alle medewerkers terecht voor vragen over hoe te handelen bij vermoedens van kindermishandeling/huiselijk geweld.

Deze taak is binnen Onderwijsgroep Buitengewoon belegd bij de Commissie van begeleiding van de betreffende school.

Bijlage 1: Schematisch overzicht stappenplan

